

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane do konca 1891. leta 40 kr., potem pa 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „**Narodni Tiskarni**“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“ ali pa odboru „**Slovenskega društva**“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

7. števil.

V Ljubljani, dne 3. oktobra 1891.

I. leto.

Napredek avstrijskih Slovanov.

Naši severni bratje Čehi imajo ravno sedaj velikansko razstavo v zlati svoji Pragi. Nemci, ki tako neradi opazujejo napredek med Slovani, se je neso udeležili, prej kot ne meneč, da bode s tem cela razstava v vodo padla. Kakor povsod, tako žive tudi češki Nemci v veri, da se brez njih v Avstriji ničesar opraviti ne da, in da brez tiste nemške kulture, ki jo nam tudi po Slovenskem radi v izgled postavljajo, v naši državi ni mogoče napredovati. Ali v Čelih so ošabni Nemci račun napravili brez Čehov! Razstava dognala se je brez nemške pripomoči, ter je nad vse mere krasna, tako da vzbuja začudenje pri domačinu in tujcu.

Te dni obiskal je cesar sam češko razstavo, in kakor se kaže z vseh poročil, je tudi presvetli vladar očaran bil po njenih vtisih. Pripoveduje se obilo besed vladarjevih, po kojih moramo sklepati, da je kar osupnen, in da kaj tacega ni nikakor pričakoval.

Mi bratom Čehom privoščimo iz srca, da se jim je razstava obnesla in da so z njo svojo dlan in svoj um povelicali pred celim svetom. Hvaležni pa smo jim v prvi vrsti zagadelj, da nego obupali, ko so jih nemški sodeželani v puhli ošabnosti zapustili, in da so se vzlic temu z mirno dušo poprijeli dela, kojega sad je sedaj bogato že dozoril. Dokazano je, da so bratje Čehi v vsakem oziru velikansko napredovali, in da je češka kultura na vsakem polju uma in dela ravno tiste, če ne večje veljave kakor nemška. In obilo jih sodi, da bi češki Nemci, ako bi napravljali razstavo, kakor so jo letos napravili Čehi, ter bi jim leti odrekli vsako pripomoč, kakor so jim jo Nemci letos odrekli, s tako razstavo na cedilu ostali. Nemci so s svojo trmoglavostjo tedaj le toliko dosegli, da je praška razstava čisto slovansk o delo, mej tem ko bi bila drugače pomešano nemško-slovansko delo, pri katerem bi pa bili Nemci po

LISTEK.

Iz starodavne preteklosti.

Kaj da se je v starih časih važnega godilo, o tem nam poroča zgodovina ali povestnica. Pisani viri pa segajo le nekoliko stoletij pred Kristovo rojstvo nazaj in o tem nič ne povedo, kaj se je tisoč, li dve tisoč let poprej zgodilo in kako so takrat ljudje živeli. V zemlji in na zemlji pa nahajamo mnogo takih stvari, ki nam pričajo o nekdanjih ljudeh in o načinu njih življenja. Taki predmeti so: izgubljeno ali zapuščeno orožje in orodje iz kamena, kosti ali kovine; lončane posode ali pa njih črepinje; ostanki pokopanih ali pa sežganih trupel in nakrasnin, ki so jim bile pridejane; sledovi človeških bivališč po pečinah (jamah), na mostiščih in v gradiščih; gomile nasute od zemlje ali kamenja na grobih junakov i. t. d. Vse take stvari nam dajejo gotova poročila o starodavnih časih, o katerih nemamo drugače nič zapisanega. One nam sicer ne povedo ni imen ni

dejanj nekdanjih ljudstev, ali vender nam razjasnijo vse življenje dotičnih narodov še bolje in življše, nego pisana poročila iz časa rimskega gospodstva ali pa iz prve dobe srednjega veka.

Le malo desetletij je preteklo še, odkar so začeli učenjaki take starodavne predmete opazovati, preiskavati in jih med seboj primerjati. Znani se bili ti predmeti sicer tudi že poprej ali njih izvira in pomena ni nihče razumel. Tako so imeli n. pr. še pred sto leti celo učenjaki kamenite sekire za strelne sekire ali „tarambalta“ sekire, katere je baje strela na zemljo vrgla. Mislili so, da so se z vodno paro vzdigale tudi kamene tvarine v zrak, da so se tam zopet sprejele in v kamene sekire združile, katere je potem strelna moč na zemljo zalučala. To mnenje je med priprostim ljudstvom še sedaj v obče razširjeno in sicer ne samo pri Slovanih, nego tudi pri Italijanih, Nemcih in Francozih. In ravno zaradi te prazne vere začeli so ljudje take sekire nabirati in jih hraniti kot čudodelne in čarovniške predmete ali amulete. Po Češkem, Moravskem in po Dalmaciji skrivajo kmetje

stari svoji navadi vso čast in slavo v svoj koš pobasali, češ, da je pri razstavi le na videz nekaj češkega, da pa je prav za prav jedino nemška, in da sta jo prav za prav ustvarila le nemška pridnost in umnost. Saj jih predobro poznamo naše Nemce! Da bi se le še večkrat zdržali sodelovanja, kakor so to storili pri Praški razstavi! Potem se bo kmalu udušila zavest, da se pri nas v Avstriji brez Nemcev ničesar opraviti ne da; potem se bomo posebno mi Slovani, koje so nas dosedaj vedno le k steni pritiskali, prav kmalu zavedli, kake velikanske moči tiče v našem orjaškem telesu, katero smo sedaj, oprti na nemško palico, nevkretno in počasi skozi življenje potiskali. Taka zavest je tudi nakaj vredna!

Med tem, ko so na avstrijskem severu umotvorili češkega duha že vzbujali začudenje tujca in domačina, delovali so tudi naši bratje na jugu, ter osnovali v belem Zagrebu svojo razstavo, tako da nam je to leto prineslo dve slovanski razstavi. To je napredek, ki mora vse avstrijske Slované s ponosom naudati. Dasi se razstava v preljubljenem nam Zagrebu ne more meriti z ono v zlati Pragi, kar je naravno in samo ob sebi umevno, pa vendar dosti jasno pričuje s tem, kako lepo se razvijati pridnost in marljivost v našem bratskem narodu. Ravno sedaj obiskalo je to razstavo tudi nekoliko ogerskih gostov, sprejeli so jih dostojno, ali vendar mrzlo, ker drugače v Zagrebu biti ne more. Pa tudi poročila iz Zagreba nam pripovedujejo, da so ogerski grofje odkrito-

srčno izjavljali svoje začudenje nad krasno razstavo posebej, in nad napredkom sploh, ki se kaže mej Hrvati in posebno v njihovem predivnem glavnem mestu, kjer so tudi nas Slovence s prekipečo bratovsko ljubeznijo že tolikokrat sprejeli.

Zagrebska razstava nam torej pričuje s tem, da tudi južni Slovani napredujemo, da tudi mi na jugu brez Nemcev lahko na lastnih nogah stojimo, prav tako, kakor bratje Čehi na severu, kojim so pri razstavi Nemci le v toliko pripomogli, da so na njo v svojih listih blato metali.

Tako opazujemo, kako se Slovanstvo krepi na severu in na jugu te starodavne države. Povsod so ga zatirali, ali nikjer ga niso mogli udušiti! Poprej so mislili, da Slovani v Avstriji ničesar ne štejejo, sedaj pa mora najzadnji nemški kratkovidnež pripoznati, da se Avstrija brez Slovanov ne more vladati, vsaj za daljši čas ne.

In to je resnica. Samo da bi le vsi Slovani tesno se oklenili drug drugega, ker smo vsi jedne in tiste krvi, ter imamo vsi jedno in tisto prihodnjost. Ker sta razstavi v Pragi in Zagrebu v prvi vrsti tudi k temu pripomogli, da se je utrdila med avstrijskimi Slovani tako na severu kakor na jugu zavest vzajemnosti, smo iz srca hvaležni bratom Čehom in Hrvatoma, da so v žalostni politični dobi poprijeli se dela, ki nam služi v spodbujanje, drugim pa v dokaz, kako močno se je okrepilo avstrijsko Slovanstvo bodi si v severu, bodi si na jugu.

Politični nauk.

O denarji v gospodarstvu nekoliko.

Vsaki dan nam je opraviti z denarjem. Kdo ga ne pozna, kdo ne misli nanj, kdo ga ne rabi? Vender pa je malo rečij na sveti, o katerih bi bila vsakdanja sodba

tako kalna, kakor je kalna o denarji. Marsikdo niti pomislil ni, kaj je to prav za prav — denar, malokdo mu je pogledal na dno, akotudi ga ima stoinstokrat jeden

take balte pod hišnim slemenom in mislijo, da tam varujejo hišo strele. Če jim živina zbolí, tedaj ostržejo nekaj prahu od take sekire in ga dajo bolni živini na vodi piti. Nekateri mislijo, da je zadosti, ako se kravo, ki neče mleka pripustiti, s tako sekiro pogladi, pa da se jo s tem ozdravi.

Tudi žare (posode, v katere so shranjevali ostanke sežganih trupel) so imeli poprej za naravne pridelke, češ, da se je priroda pri njih stvarjanji takorekoč igrala. In nič drugače neso mislili o velikanskih kosteh nekaterih predpotopnih živalij (slonov, nosorogov in levov), ki se pogostoma v zemlji nahajajo. Nazadnje so pa ljudje venderle spoznali, da so to prave kosti, ali pripisovali so jih ne živalim, ampak velikanom, ki so baje nekaj po zemlji hodili. Še celo razsvetljeni ljudje, kakor sv. Avgustin in modrijan Leibnitz, so verovali na take velikane in med judi in mahomedanci živi še sedaj ustno sporočilo, da je bil naš rodni oče Adam dvajset metrov visok! Čudno je, da so take kosti na cerkvena vrata privežali, ali pa jih pod cerkven obok obešali, kakor

znano rebro „ajdovske deklice“ v Crngrobu pri Loki. Tudi v cerkvi sv. Štefana na Dunaji so imeli nekaj privežano mamutovo bedro („mamut“ je bil predpotopni slon) in ga častili kot „velikanovo“ bedro. Na vratih stolne cerkve v Krakovu (v Galiciji) je dolgo časa visela nosorožja lobanja in pri Lignici v Šleziji so našli takomenovanega velikanu, čegar glavo so poslali stolni cerkvi v Vratislavi, ostale ude pa drugim imenitnim cerkvam po Evropi. V Valenciji na Španskem so spoštovali mamutov kostnjak kot ostanek sv. Krištofa i. t. d.

Mi se sedaj posmehujemo našim starim, ki so mislili, da balte varujejo pred strelo, ali da žare v zemlji rastó, kakor n. pr. gomoljike, in ki so mamutove kosti kot svete moči častili. Vender ni bilo tako lahko do pravega spoznanja priti in le počasi se je razširilo prepričanje, da so kosti kosti, ter da je človeška roka naredila ilnate posode in drugo orodje iz kamena in kosti. Še le po velikih zmotah je človek spoznal, da so nekaj po naših deželah ljudje stanovali, ki neso poznali kovin, nego posluževali se jedino le kamenih, lončenih in

sam dan v rokah. Da, celi narodi so po sto in več let vkupe imeli napačne misli o denarji, njegovem pomenu in svojstvu; te napačne misli so jih zavirale v napredovanju, so jih pahnile celo v ubožstvo. Španija je v 16. stoletju za kralja Karla V., Francija pa v 17. stoletju za kralja Ludovika XIV. živel v zmoti, da denar je vse, vse bogastvo; zaradi te zmote je šlo v obeh deželah gospodarstvo pod pot. Misel, da je denar vsemogočen, da je tist narod imovit, ki ima prav obilo denarja, to pomotno misel nahajamo sploh skoro v vseh časih manj ali bolj razširjeno. Pohlep denarja je celo rodil tiste sanjače-alkemiste, kateri so si lase s tem belili, kako bi iz raznih rud kovali zlato in srebro, iz tega pa seveda denar. Zlató slepi in je celo zmotilo Krištofa Kolumba, da je l. 1503. kraljici Izabeli in kralju Ferdinandu takole pisal: „Zlato je čudovita reč! Kdor ga ima, tist je gospodar vsega, česar želi. Z zlatom se celo dušam v raj pomaga.“ Pred pohlepom denarja niti svetinje niso bile varne; kralj Henrik III. jih je plnil, da jih je v srebro preobračal. Kedar stvar tako dalje dozori, da se denar napravi za dušo, za prvi in zadnji namen gospodarstva, potem je denar malik, pred katerim vse na kolena pada, po katerem vsak roki steza. Zato se je, da se človek ne pogrezne v prazno, brezumno malikovanje denarja, dobro vprašati, kakšen pomen ima denar in kakšna naloga mu je namenjena v človeškem gospodarstvu. Čujmo najprvo, kaj na to odgovarjajo nekateri slavni možje iz zgodovine.

Izmed grških modrijanov je zlasti Aristotel (rojen 384 pr. Kr.) izrazil svoje misli o denarji. Že on se bori proti zmoti, katera je bila za njega dnij razširjena v Greciji, da je namreč le v denarji bogastvo, on piše namreč: „Bogastvo pravijo najrajši, da je tam, kjer je mnogo denarja. Drugi pa skočijo na drugo stran in pravijo, da denar nima nikake svoje vrednosti, da je vse, kar je, zgolj zaradi dogovora in pa po zakonih, nič pa

da ni zaradi samega sebe. Kajti, pravijo nadalje, če se tisti, ki sedaj denar rabijo, glede tega drugače dogovore, potem nima denar nobene vrednosti več, človek je lahko v denarji bogat, a mora vendar pomanjkanje trpeti v najpotrebnejši hrani.“

Izmed rimljanskih pisateljev in pravnikov so mnogi proučevali denar. Takisto tudi pozneje učenjaki katoliške cerkve, kateri so poglavitno trdili to, da je denar splošnje merilo, jedino merilo za vrednost vseh rečij. Ali tudi Martin Luter ni pozabil denarja v svojih spisih; kakor drugim v starem in srednjem veku, bil je njemu denar bogastvo, in zložil je v potrebi in vrednosti denarja celo nagajivo kitico, toda vendar pravi, da je denar jako nezvesta reč, in „četudi ves svet dirja za njim, vendar ne dela nikomur popolnega veselja, zapeljuje v lišpanje itd.“

Med španskimi pisatelji iz 17. stoletja, kateri so mnogo pisali o denarji, slovijo zlasti jezuit Mariana. Ta je dal na svetlo še posebno razpravo o izopačevanju kovanega denarja in ker je v nje stopal na prste zlorabi v denarnih rečeh, bil je zaradi tega hudo preganjan. Pisal je iz golega rodoljubja zoper to, ker se je na ministrovo voljo izopačil španski kovani denar, in dokazoval je žalostne posledice, katere je še vedno imelo takšno ravnanje. Toda minister je hotel, da je njegova prava, in pahnil je jezuita v ječo, iz katere se je rešil šele po ministrovi smrti.

Na Francoskem je že v 16. veku sloveči državoznanec Bodinus svaril pred seslabšanjem denarja in spravil marsikaj pametnega o denarji na dan. Med nemškimi pisatelji iz 16. in 17. stoletja se v tem pogledu odlikuje Klok, kateri denar visoko ceni in večkrat denarja ne loči od bogastva, a on se ozira tudi na tedaj prevažno seslabšanje kovanega denarja in pravi, da odtod ne more nič drugega izvirati, nego splošna dragina in ovira o prometu.

kostenih predmetov. Saj pa tudi ni lahko razumeti, kako je bilo mogoče, da so nekdan po naših krajih, kjer imamo po šest do sedem mesecev trajajočo zimo, take živali živele, kakor v sredi Afrike; da so se po gozdih severnega Francoskega, Belgije, Nemčije in Poljske potikali sloni, povodni konji, Levi in nosorogi. In med vsimi temi živalimi gojil je že človek svoje revno življenje ter se boril za svoj malo zaviden obstanek. Sedaj pa vidimo pred našimi očmi čisto novo znanost vstajati, ki jo imenujemo starinoslovje ali „arheologijo“ in ki je v malih desetletjih toliko napredovala, kakor bi se ne bilo nikdar pričakovalo.

Da je pa starinoslovje tak napredek doseglo, ni bilo treba le starinskih predmetov iskati in kopati, nego jih tudi med seboj primerjati in paziti, kateri so si podobni, kateri ne, ter kje se je tudi po drugih, morda zelo oddaljenih krajih kaj sličnega našlo. S takim primerjanjem je bilo mogoče predmete po starosti in po dobah razvrstiti ter določiti red, po katerem se je omika evropskih narodov razvijala. Nekoliko časa so stali ljudje

daleč okoli povsodi na isti stopinji omike, potem pa so si pridobili novih pomočkov in iznašli nova sredstva, da so si z njimi življenje olajšali in prijetnejše naredili. Tako je bil n. pr. velik napredek za ljudi, ko so si bili nekatere živali ukrotili in pripitomili, ko so bili začeli polje obdelovati in žito sejati, ali pa ko so spoznali kovine in začeli iz njih orodje izdelovati. Po takih napredkih in kulturnih spremembah razločujemo v prazgodovini več dob ali stopinj v napredovanju.

V najstarejši dobi si ljudje neso stavili posebnih stanovanj, nego živeli so po pečinah, oblačili se v kožo in hranili jedino z mesom ulovljenih živalij, poljedelstva in kovinskega orodja še neso poznali, nego rabili so razno prikrojene kosti ali pa na debelo obtesano kamene. Zato se ta doba imenuje staro kamena, ali pa doba nebrušenega kamena. Takrat je bilo podnebje v obče hladnejše, nego dandanašnji. Po zimi je padlo mnogo več snega in ker so bila tudi poletja za nekaj stopinj hladnejša, ni se mogel ta sneg povsodi raztopiti, nego po debrih in gorskih jarkih se je strdil in spre-

Vsi ti pisatelji in drugi moške te vrste, katerih seveda ne moremo naštevati, bili so takoimenovani merkantilisti, to je mislili in delovali so pod zastavo, da je denar podlaga vsemu bogastvu, da se je zaradi tega treba najbolj zanimati za trgovino, da mora narod več izvažati, nego uvažati, če hoče bogateti i. t. d. Drugo pot pa so krenili drugi moške, katerim pravimo socialisti; tem je denar trinog, grda domišljija, kapital jim je „malikov tempelj, postavljen od samih delavskih kostij, v katerem vsaki dan darujejo nove človeške žrtve.“ In Tomaž Morus misli celo v svoji knjigi iz l. 1516., da naj bi se odpravil denar, potem bi zgolj zato izginila po večjem hudobija in revščina svetá.

Politični pregled.

V središču češkega kraljestva, v zlati Pragi, praznujejo zdaj posebno lepe slavnosti, zakaj presvetli naš cesar prišel je pogledat si razstavo. Narod pozdravlja ljubljenega vladarja povsod z veliko naidušenostjo in presrečnostjo, ter dokazuje s tem znova svojo udanost in zvestobo do cesarja in domovine. Cesar je razstavo jako pohvalil in izrekel vernim in zvestim Čehom cesarsko svojo zahvalo za prekrasni vsprejem. — Na Dunaji zborovali so te dni naši in ogerski ministri, da se dogovoré zaradi nekkih novih terjatev. Vojni minister zahteval je v vojaške namene 18 milijonov goldinarjev več, kakor jih dobiva sedaj na leto, ministri so pa to terjatev odbili z ozirom na tako že prevelike davke. Število vojakov in častnikov bodo pa le nekoliko pomnožili in to bode le nekoliko veljalo, ako ravno mislijo, da ne bode treba davkov povišati. — **Državni zbor** sklican je na dan 8. oktobra, meseca decembra bodo pa zborovali deželni zbori. — Na **Ogorskem** in **Hrvaškem** izpraznjene so sedaj

No, srednja pot je tudi tu najboljša pot. Če bi res bilo tako, kakor si želijo zavračevalci denarja iz starih in današnjih časov, potem bi bilo kmalu konec vsega ljudskega blagostanja. Denar seveda ni, kakor mislijo merkantilisti, namen in smoter gospodarstvu, a velevažno in potrebno je sredstvo v gospodarstvu, z njegovo pomočjo se delo razdeli na več rok, združujejo se raztresene moči, denar stori, da ni treba tržiti blaga za blago i. t. d. Slavni Adam Smith, ki je gospodarsko znanost postavil na čisto novi temelj, ta primerja denar z velikim kolesom, katero vrti blago za blagom. In res se ne dajo prezreti dobre strani denarja, kakor se tudi ne dajo tajiti slabe strani prejednostranskega denarnega gospodarstva.

tri nadškofovske stolice. Madjari imeli bi radi take nadškofe, ki bi podpirali vlado in si prizadevali, da bi narodi dajali Bogu kar je božjega, cesarju pa kar je cesarjevega, na Hrvaškem bi pa imeli radi madjaronskega nadškofa. — **Sveti oče** papež Leon XIII. vsprejel je v avdijenci 2000 francoskih romarjev in sicer samih delavcev ter jih kaj lepo poučil. Sv. oče je rekel, da se dandanes godi delavcem res velika krivica, ker se jim njih delo ne plačuje pošteno, svaril jih je pa tudi tistih rogoviležev, ki bi radi ves red spreobrnili. — Na **Francoškem** je nemškega cesarja zabavljanje vse ljudstvo močno razjezilo. V Parizu so zato delali nekaterniki velike rabuke, posebno ker se je ravno tedaj v nekem gledališču pela igra nekega zelo zagrizenega sovražnika Francozov. — **Ruski car** mudil se je bil nekaj časa v Kodanju na Danskem. Nemški cesar ga je vabil, da naj pride v Berolin, ali ruski cesar je pa povabilo odklonil. Vsled smrti velike kneginje Aleksandre, hotel se

menil v ledenike, ki so iz vsake poprečnice gledali v podolžne doline. Tudi Savska dolina bila je celo do Ljubljane z ledom napolnjena. Vender zime neso bile ostre zaradi velike vlage in mokrote, ki se je v zraku nahajala. Ko so se pa ledeniki vedno bolj omikali, t. j. zginjali, ozelenele so vse doline in vsi obronki. Kmalu so se zarasli gozdi in po njih so se pasle ali gonile bogato razvite živali, kakoršne sedaj le še v sredini Afrike nahajamo. Posebno mnogo pa je bilo srn, jelenov, veprov, bobrov, vider in jamskih medvedov. Od teh poslednjih nahajamo po vseh pečinah na tisoče in tisoče kostij, ker so se v kako votlino umaknili, predno so poginili. Ker so te kosti mnogokrat v velike gromade nakopičene, zato sklepamo, da so jih ljudje iz neznanih vzrokov nagomilali.

V takih okoliščinah in sredi takih živali so živeli prvi ljudje. Vso hrano so si pridobivali z lovom, uprav tako, kakor zverine, katere so morali z zvijačo prevariti in jih zmagati. Njih orožje iz kremenjaka ali kosti bilo je namreč tako nepripravno in nerodno, da jim je moglo le malo pomagati v boju z zverinami. Morali so torej

živalim jame izkopati s podmolnimi stenami ter sredi njih na zelenih vejah mrhovine nastaviti, da so jih ujeli in ubili. Ali so meso surovo uporabljali, ali pa ga pri ognju pekli, tega ne vemo, ker oglje, ki je ostalo na njih ognjiščih, spričuje samo to, da so ogenj neteli (dobivali so ga, ako so trd pa mehek les med seboj drgnili), da so se pri njem greti in razgovarjali. Stanovali so, kakor že rečeno, po pečinah, katerih je vse polno med vapnenimi gorami, torej tudi po naših krajih. Domačih živalij neso še poznali, loncev neso imeli, da bi si bili kuhali, žitnega kruha si neso napravljali in niti lanu neso sejali, torej neso imeli tudi tkanih oblek. Žene so morale iz kož sešivati obleke in odeje ter iz njih napravljati plahte proti dežji ali za pokrivanje šotorov, če so jih sploh že poznali in rabili. Dalje so one nabirale divje sadje, razne jagode, brusnice in malnice. Nabirale so tudi ptičja jajca, školjke in druge stvari, za katere ni potreba posebne telesne moči. Njih življenje je bilo zelo borno in njih nakras zelo siromašen: nekoliko obročkov in prstenov iz kosti ter nekoliko zob divjih živalij, nabranih

je car kar najhitreje vrniti na Rusko, in se zato moral peljati preko Berolina. Nemški cesar bi bil pri tej priložnosti rad ruskega carja pozdravil, a car se je tudi za to prijaznost zahvalil. Nemci so zelo poparjeni, ker močni ruski car ne mara priti v dotiko z njih vladarjem. — V lepem mestu Nici, ki je bilo do leta 1859. last Pijemonta, potem pa prišlo v last Francozom, razkrili bodo v kratkem velik spomenik v Nici rojenemu Garibaldiju. — **Srbija** je zdaj dobro vladana, zakaj zdaj je lep red in nič se ne sliši slabega. Minoli teden imela je radikalna stranka svoj letni shod v Zajčarju in izrekla voditeljem svojim in vladi popolno zaupanje. — **Turški** sultan, ki je bil odpustil prejšnje ministerstvo in stopil z Rusijo v prijaznejše razmere, zahteval je zdaj od Angležev, da naj zapusté Egipt, kjer so se naselili protizakonito. Zahtevanje Turčije podpirata Francoska in

Rusija, kar je za Angleže kaj slabo, ker se s tema dvema silama ne more meriti. — **Nemci** imajo tudi nekaj naselbin v Afriki, za katere so že žrtvovali nekaj milijonov, ki jim pa ne dajo nobenega dobička. Zadnji čas začeli so domači zamorci preganjati nemške in druge naseljence, tako, da so vsi v velikem strahu. Nemci pripravljajo se na večje boje. — **Amerika** je zdaj mirna. Čilenska vojska končala se je žalostno. Predsednik čilenske republike, Balmaceda, ustrelil se je, ko je videl, da so splavale po vodi njegove lopovske nakane, da je vojska njegova pobita in poražena. Poroča se, da tudi v nekaterih drugih američanskih republikah ni ljudstvo zadovoljno ter se pripravlja na ustanek. — **Kineških** preganjanj tujih naseljencev še vedno ni končan. Zdaj so ukrenile evropske velesile, da odpošljejo pred nekatera kineška pomorska mesta vojne ladije v varstvo kristijanov.

Slovenske in slovanske vesti.

(G. J. Gorup) znan rodoljub in dobrotnik vsake podpore potrebne slovenske stvari, odložil je svoj deželnozborski mandat. Vsled tega vršila se bo v mestni skupini Postojina-Lož-Vrhnika v kratkem volitev novega poslanca.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) daroval je č. g. Ivan Vrhovnik, novi Trnovski župnik, 50 gld., in vrh tega od denarja, ki se je bil nabral za njegov sprejem, še 100 gld. Ostanek nabranega denarja 86 gld. in iz svojega še 50 gld. pa je naklonil g. župnik, zahvalivši se na slovesnem sprejemu, revežem Trnovske fare. — Č. g. Ivan Ramovž, župnik v Poljanah nad Škofjoloko, pristopil je družbi kot pokrovitelj ter kot tak daroval 100 gld. — Čast in slava vrlima duhovnikoma!

na ličji in prevezanih okoli vratu, to je bilo vse lepoticje, ki so je nosile prazgodovinske krasotice. Sčasom pa se je vse to borno življenje zboljšalo in so se vse te primitivne razmere spremenile. Ali se je preselilo novo, bolj izobraženo ljudstvo v Evropo, ali pa so trgovci iz Azije razširili poznanje kovin in raznesli nove oblike posod, orodja in nakrasnin med evropskimi prebivalci. Kmalu zapazimo okoli teh cele čede goved, ovac, koza in svinj. Ne rede se več jedino le od lova, nego obdelujejo že polje, sejejo žito in lan in si postavljajo stalna bivališča. Najrajši so se naseljevali ob jezerih ali močvirjih, zabili v plitko vodo kole in tam postavili da so bili varni pred zverinami in sovražniki, svoje šotore („mostišča“); ali pa so si poiskali osamljene vrhunce in na njih nanесли iz kamenja po dvojen nasip, med katerim so se naselili z živino vred („gradišča“). Večino orodja so imeli sicer še vedno iz kamenja, ali to kamenje so znali že gladiti in brusiti ter dajati mu ukusno obliko. Zato imenujemo to dobo v prazgodovini novokameno dobo, ali pa dobo „brušenega kamenja“.

(Amerikanski Slovenec) imenuje se nov list, ki so si ga ustanovili naši rojaki onkraj „široke luže“. Pregledali smo prvi dve številki ter prepričali se, da Slovenec tudi v tujini ne zataji maternega jezika i domovine. Hvala Bogu! — Ker bi gotovo marsikaterega našega čitatelja utegnil zanimati ta list že zaradi v Ameriki bivajočih sorodnikov in prijateljev povemo še, da izhaja list vsak teden enkrat v Chikagu in da mu je naslov, „Amerikanski Slovenec“ Chikago. Ill. Amerika 65. Cor. V. 19. th. & Johnson Street. Za naše kraje stane na leto 6 gld. 50 kr.; naročila sprejema tudi g. Anton Obreza, tapetnik v Ljubljani. — Posebno važen bo po našem mnenji ta list za poizvedovanja o rojakihi, gledé katerih je izgubil vsak sled ter se ne ve, je-li so še živi, ali kedaj in kje so umrli.

(Imenovanja.) Davkarjam je imenovan c. k. davkarski kontrolor g. Fr. Windischer, kontrolorjem c. kr. davkarski adjunkt g. A. Krapš, c. kr. davkarska adjunkta pa sta postala dosedajna praktikanta gg. A. Strmole in Fr. Kobau.

(Vse sili v srednje šole!) Na obe Ljubljanski gimnaziji vsprejetih je letos nad 1000 dijakov, tako da primanjkuje v tisti stari podrtiji na Valvazorjevem trgu na vse kraje prostora ter morajo sedeti dijaki v nezdravem zraku in nabasani v klopi kot arenki. Da bi pa država zidala v slovenski Ljubljani prepotrebno novo poslopje, za to se ne briga. — Za prvi razred ženske učiteljske pripravnice zglasilo se je 110 učenek, od katerih je pa bilo le 54 sprejetih. Za več učenk nimajo prostora in pozneje menda tudi kruha ne! — Na Mariborski gimnaziji morali so pred tremi leti na odločno zahtevanje Slovencev ustanoviti tudi slovensk prvi razred. Takrat so Nemci strašno upili in razgrajali, češ, da je to popolnoma nepotrebno. No letos pa je bilo sprejetih v slovenski razred 46 učencev, v nemški pa le 32, akoravno

so v slovenskem oddelku še 54 oglašanih učencev zavrgli. — Kdo ve, kaj porekó tisti nasprotniki slovenske šole sedaj?

(Duhovske spremembe v Ljubljanski škofiji.) G. Beno bar. Cirheimb, dosedaj župnik v Koroški Beli, postal je kanonik v Ljubljani. G. dr. Josip Dolenc, kapelan v Stariloki, imenovan je za profesorja v Ljubljanskem semenišči. Prestavljeni so gg. kapelani: Ivan Čebašek iz Poljan v Hrenovici; Dominik Janez iz Blok, za ekspozita na Goró pri Sodražiči, g. Anton Jemc iz Senožeč za ekspozita z Suhor, Ivan Mikš iz Hrenovic v Razdrto, Martin Nemanič iz Kostanjevice v Poljane, Ivan Nemanič iz Šentjurja pod Humom za administratorja k sv. trem kraljem pri Idriji, Franc Pokorn iz Šmarija v Staroloko, Ivan Šiška iz Št. Ruperta v Šmarije. Na novo nastavljeni so gg.: Anton Hribar v Vinico, Valentin Jakelj v Senožeče, Martin Končar v Novomesto in Jožef Seigerschmied v Kostanjevico.

(Goriška razstava) imela je do sedaj blizu 30.000 obiskovalcev. Ogledal jo je tudi nadvojvoda Karol Ludvik kot namestnik presvetlega cesarja. Goriški Slovenci pa se po pravici pritožujejo, da zagrizeni Lahi tudi v razstavi, akoravno je v njej največ slovenskega blaga, naš jezik v kot potiskajo ter se jezé nad vsakim slovenskim napisom in nad vsako slovensko zastavico. Pač žalostno!

(Presvetli cesar v Praški razstavi.) Dne 16. p. m. pripeljal se je v Prago razstavo ogledat cesar sam s sijajnim spremstvom. Pražani, ki so bili vsled nemških spletk že skoraj obupali nad tem obiskom, priredili so ljubljenu cesarju nad vse veličasten sprejem. Cesar si je celo razstavo natanko ogledal ter se jako pohvalno izrazil o gospodarskem in obrtniškem napredku češkega naroda.

(Novo orožniško ali žandarmerijsko postajo) ustanovili so 1. t. m. v Šentjurju pri Kranji.

(Hrvatsko razstavo) obiskalo je do sedaj že do 350.000 ljudi, ki so plačali blizu 50.000 gld. ustopnine. V nedeljo dne 13. p. m. vršil se je v Zagrebu prilikom razstave tudi shod hrvatskih ognjegascév, katerega se je udeležilo tudi več kranjskih ognjegasnih društev. Hrvatje so se čudoma čudili, da imajo n. pr. ljubljanski ognjegasci še vedno nemški komando. — Jutri pripeljejo se v Zagreb s posebnim vlakom Čehi. — Razstava odprta bo le še do 15. t. m.

(Mestna hranilnica Ljubljanska) preseli se koncem tega meseca v nove po magistratu jej odkazane prostore v nekdanji Galle-tovi sedaj mestni hiši v pritličji, kjer je imel prej Nagy trgovino z železjem. — Delokrog in poslovanje sta se pri tem mladem zavodu že tako razširila, da sedanji prostori neso nikakor več zadostovali. — Poslovala bode torej mestna hranilnica že dne 1. oktobra t. l. v novih prostorih.

(Hrvatskemu pesniku Ljudevitu Gaju) postavili so v njegovem rojstvenem kraju, v Krápini, v nedeljo 27. sept., lep spomenik. Gaj je bil ustanovitelj hrvaškega časnikarstva in prvi zastopnik hrvaško-slovenske vzajemnosti. Rodil se je leta 1809, umrl pa leta 1872. — Slava njegovemu spominu!

(Ormoški čitalnici) daroval je blag. gosp. Anton Kržič, profesor kralj. gimnazije v Oseku v Slavoniji, rojak velikonedeljski, celo zbirko Kuhačevih južnoslavjanskih popevk, za katere mu odbor izreka najtoplejšo zahvalo.

(Medvedi na Dolenjskem) Dne 20. septembra t. l. ustrelil je neki lovec pri Žvirčah blizu Žužemperka na Dolenjskem medveda. Namenjen je bil na uboge zajce ter hotel tudi vrane odpoditi iz koruze. Nakrat zasliši šumenje in praskanje po koruzi. Ko stopi bliže, vidi medveda pomikajočega se proti njemu. Lovec ustrelil, nabije umikaje se ritensko zopet puško s sekanci (šreteljni) ter jih zapodi kosmatinu v glavo, da se je koj zgrudil.

(Tri konje zastrupil) je neznan zločinec 21. t. m. posestniku Janezu Schillinger-ju na Perovem pri Kamniku. Živali: breja kobilá, konj in 27 tednov star žebček, katere so bile izredno lepe rasti, poginile so tekom 24 ur. Pri preiskavi trupel našel ja okrajni živinozdravnik strupa arsenika (mišnice) v toliki meri, da bi bila vsaka pomoč zaman. Lastnik trpi do 600 gld. škode.

Poravnava.

Pri kazenski razpravi, ki se je vršila dné 24. septembra 1891. l. vsled tožbe „Slovenskega društva“ in uredništva „Rodoljubovega“ pred c. kr. okrajnim sodiščem v Kranji, sklenili sta stranki sledečo

poravnavo:

Zastopnik tožnikov izjavi, da odstopi od tožbe, če gospod toženi od svoje strani sledeče izjavi: „Če sem kake žaljive izraze proti „Slovenskemu društvu“ in njegovemu časopisu „Rodoljubu“ v svoji pridigi dne 16. avgusta 1891 l. v farni cerkvi v Goričah rabil, jih prekličem; vendar pa dostavljam, da nisem ničesar govoril proti omenjemu društvu in „Rodoljubu“.

Gospod dr. Mosché kot pooblaščenec odsotnega toženega izreka, da v imenu poslednjega to izjavo vsprejme.

Oba za zastopnika se zjedinita, da se ta izjava brez kake opazke priobči v prihodnji številki „Rodoljuba“ in „Domo-ljuba“, kateri bode ta meseca oktobra.

Zastopnik tožnikov in zagovornik gospoda obtoženca se zjedinita tudi v tem, da plača vsaka stranka svoje stroške.

Dr. Ivan Tavčar l. r.

Dr. A. Mosché l. r.

Razne vesti.

(Čuden svetnik.) V Londonu postil se je neki Francoz celih 50 dni in post tudi srečno prebil. Ves čas ni zaužil drugega, kakor samo vodo, in vendar vzdržal toliko moči, da je zadnji dan nosil odraslega moža še na ramah po sobi gori in doli. V 50 dneh izgubil je 28 funtov svoje teže, katere bode pa gotovo kmalu nadomestil, ker je po 50 dnevnem postu dobil stavo za več tisoč goldinarjev.

(Samomor.) Nemška pevka Marija Wilt, ki si je s petjem prisluzila velikansko premoženje, skočila je te dni s četrtega nadstropja neke hiše na Dunaji in obležala mrtva. Marija Wilt je bila že skoro 60 let stara in ima omoženo hčer; ubila se je zategadelj, ker je bila strastno zaljubljena v nekega mladega zdravnika, ki je pa ni maral. Pač res: Ljubezen — bolezen.

(Čudno vince.) Ogerski judi prodajajo tudi na Kranjsko sila mnogo vina, da pa ni vzraslo vse na titi, kar se toči, ve vsak pivec. Zdaj so zasledili nekega ogerskega juda v Subotici, ki je prodajal tako čudno vino. Pokupil je namreč na Štajerskem mnogo jabolčnika, ga pomešal z vinom, ubil v to mešanico nekoliko jajc, in potem to brozgo prodajal kot pravo ogersko vino. Razposlal je bil doslej 164 sodov tega blaga, ki je tehtalo vsega vkupe 1.249.610 kilogramov.

(Iz Amerike.) Marsikdo misli, da bode v Ameriki kar na cesti pobiral cekine in gre lahkega srca tja. Mnogi in mnogi so se že na svojo škodo prepričali, da tudi onstran velikega morja ni vse tako, kakor so si mislili in so bili veseli, ako so se mogli vrniti v svojo domovino. Pred kratkim pripeljala je neka italijanska ladija 500 amerikalanskih izseljencev zopet v Genovo in vsi so veseli, da so doma. Menda je vendar nekaj jedra v starem pregovoru, kateri pravi: Poyšod je lepo, doma pa najlepše.

(Vse na svetu enkrat mine ...) poje narodna naša pesem, in vsak vé, da je to resnica. Le italijanski knez Borghese ni utegnil misliti na to, ampak se šele spomnil, ko je bil že zapravil vse svoje premoženje, baje čez 37 milijonov italijanskih lir. Ta knez, ki je zdaj prišel na nič, je potomec slavne rodbine, ki je dala katoliški cerkvi tudi mnogo visokih dostojanstvenikov in celo jednega papeža.

(Grozna toča.) Na Neapolitanskem usula se je pred kratkim prav grozna toča. Zrna so bila debela, kakor kurja jajca in padala s tako silo in tako dolgo, da so pobila več ljudi in razdejala celo nekatere koče. Poljski pridelki so seveda povsem pobiti in v zemljo poteptani, revščina med ljudstvom je pa zelo velika.

(Goreč železnišk vagon.) Na kolodvoru v Veliki Kikindi na Ogerskem unel se je nakrat železnišk vagon v katerem je bil naložen bencin, in sicer v onem trenotku, ko se je hotel vlak odpeljati. Z velikim trudom posrečilo se je spraviti goreči vagon na samoto, kjer se je razpočil. Nevarnost je bila grozna, zmešnjava pa velika.

(Čudno palačo) zgradili bodo tekočo zimo v Parizu. Sestavljena bode iz samega leda a podobna ruski ledeni palači v Peterburgu. Da se palača ne izpremeni kar čez noč v vodo, treba bode vzdrževati vedno enakomeren mraz, kar bode prouzročilo mnogo troškov. Palača bo jako velika in prirejali bodo v njej velike veselice. Kako jo bodo vzdržali čez leto o tem se še nič ne vé.

(Umetno barvanje perutnine.) Kdor je prišel kaj po svetu, videl je že tu in tam rudeče piščance in morda mislil, da so barvani, kar pa ni res. V nekaterih krajih h

dajejo belim piščancem zobati kajenskega popra, in če ga dobi perutnina dan na dan nekoliko, postane belo perje kmalu lepo rudečo in se vzdrži tako. Kadar je vreme lepo, je rudeča barva bolj svetla, kadar je pa deževno, postane temnorudeča, in sicer že več ur pred dežjem.

(Izgubljeni novci.) V železniški postaji Novi-Liguri našli so baš one dni, ko so se peljali Francoski romarji v Rim, mošnjiček, v katerem je bilo 65.000 frankov v zlatu. Sodi se, da je denar izgubil kak romar, kateri je imel namen pokloniti to svoto svetemu očetu, do sedaj se pa ni še nihče oglasil.

(Čuden slučaj.) Kakor poroča „Nova Soča“, je pred par dnevi v Čezsoči na hodniku neke hiše mačka prav mirno dojila kačo belouško, mlada mačica pa je mej tem kačo s tačico božala. Če je le res!

(Slep morilec.) V ogerskem mestu Temešvaru je bil v soboto semenj, na katerega je prišlo na tisoče tujcev, med njimi tudi dva berača, slepi Janez David in hromi Jakop Martoš, ki sta že mnogo let imela vkupno beračijo in si vse darove bratovsko delila. Doslej se jima je vedno dobro godilo, in slepi Janez imel je celo majhen voziček in čednega konja, da se je vozil iz kraja v kraj. Pred dvema letoma našel je slepi Janez tudi neko mlado žensko, ki se mu je pridružila. Nekega dne, ko so vsi trije počivali na nekem travniku in je slepec zaspal, utekla sta hromec in slepčeva žena in vzela voziček seboj. Slepec slutil je takoj da bodeta tovariš in žena v Temešvaru in peljal se je tja. V neki gostilni spoznal je hromaca po glasu, stopil za njega in mu v onem hipu, ko ga je nezvesti tovariš spoznal in hotel uteči, zabodel nož v trebuh, da se je hromec takoj mrtev zgrudil.

(„Divji Valentin“) pravijo krvniku ali rabeljnu na otoku Havana v Ameriki. „Divji Valentin“ je silno močan zamorec, ki ni nikdar trezen, tudi tedaj ne, kadar mu je koga obglaviti. Meseca avgusta imel je obglaviti tri morilce in prišel k sodišču grozno pijan. Zahteval je, da se mu plača zaslužek naprej in ko se je to zgodilo, pripeljali so obsojence na morišče. Vsi trije obsojenci so bili pijani. Prvi je prosil dovoljenja, da pred smrtjo zapoje kako „lepo pesem“. Ko se mu je to dovolilo, zapel je ostudno pesem, ki je pa bila rabeljnu in gledalcem tako všeč, da so zahtevali, naj jo še jedenkrat zapoje. Obsojenec pa je prošnjo odbil, potegnil je še par dimov iz svoje smodke in položil na tnilo glavo, katero mu je divji Valentin naglo odsekal. Drugi obsojenec ni izpregovoril nobene besede. Ko so ga pripeljali pred tnilo, poklonil je svojo smodko v bližini stoječemu gledalcu in se izročil rabelju. Gledalec je smodko mirno kadil in gledal, kako so darovalcu glavo odsekali. Tretji obsojenec govoril je dolg govor, ki je bil baje tako lep, da je ginil celo „divjega Valentina“. Ko je obsojenec končal, obrisal je rabelj svoje solze in rekel, da še ni slišal takega govornika in da ga zato govornika neče obglaviti. Šele ko so divjemu Valentinu izplačali posebno nagrado, odsekal je tudi tretjemu obsojencu glavo. Kakor se vidi, so na otoku Havana prav prijazne razmere.

Za kratek čas.

A. Ali si že kdaj videl hudiča?

B. Ne, nikoli še ne.

A. Tedaj poglej v moj žep!

B. Jaz ne vidim ničesa, saj ni nič notri.

A. Vidiš, to je ravno hudič!

Na Gorenjskem blizu Radovljice živi mož, ki dela božja razpela in je prodaja po sejnih. Takim razpelom se v navadnem govoru pravi „Bog“. „Jednega Boga sem kupil za v kot nad mize“ pravi ta ali oni gospodar prišedši s sejma domov in vsa družina se veseli, da je gospodar takó mislil na nje.

Omenjeni mož imel je sinka. Ko je ta dorastel in prestopil šesto leto, poslali so ga v šolo.

Slučaj nanese, da ta sinko nekega dne v šoli dobi vprašanje: „Koliko jo bogov?“

Ne premišlja si dolgo, temveč odgovori precej pogumno: „E koliko? Trideset so jih oča v Kamnik na prodaj nesli, trideset jih je pa še doma“.

„Prav se ti godi, da si ves denar zaigral; to je kazen božja, ker greš namesto v cerkev, pa igrat v kavarno“, kara žena moža. „Ne govori mi tako neumno! Ta, ki nas je obral, je bil tudi z nami v kavarni in ne v cerkvi.“

Poučne stvari.

Koliko je letošnje krme.

To vprašanje je zelo važno za naše gospodarje. Kolikokrat se zgodi, da poide proti koncu zime krma ali je pa prične tako zmanjkovati, da mora živina gladu trpeti. Vsakdo nam bode pritrtil, da je tako pomanjkanje krme na veliko škodo gospodarju, zlasti še, če mora vsled tega živino pod ceno prodati ali pa za drag denar potrebno krmo kupiti.

Zatorej ne moremo dovolj priporočati, da gospodarji že na jesen kar se da natančno preračunajo, koliko krme so v celem pridelali in koliko krme potrebujejo za ves čas zimskega krmljenja. Le na ta način je mogoče izvedeti, ali smo pridelali zadosti ali celo odveč, ali pa premalo krme. Če smo pridelali odveč krme, lahko je nekaj prodamo, če je nočemo porabiti za pitanje ali pa za krmljenje dokupljene živine. Če smo pa pridelali premalo krme, treba jo bode dokupiti, ko je krma še po ceni, če nam ne kaže nekaj živine prodati.

Pri tem računu bo vselej skrbeti tudi za to, da redimo toliko glav živine, kolikor jih je potreba za napravo zadostnega gnoja, ker nam sicer njive opešajo.

Take račune je delati torej že na jesen, ker je v tem času lažje s živino kupčevati in lažje in ceneje primanjkujočo krmo dobiti nego proti koncu zime.

Kake krave niso za pleme.

Za plemo rediti je le take krave, ki so dobre za užitek, torej krave, ki dobro molzejo in dajejo lepa tēleta. Vse druge je prodati. Časih jih je dobro nekoliko opitati, da jih lažje prodamo.

Od nadaljnje reje pa je odstraniti na vsak način take-le krave:

1.) slabe molznice. Izkušeni gospodarji zahtevajo od dobre krave najmanj 1500 litrov mleka na leto. Prav dobre krave ga dajejo tudi po 2500—3000 litrov in še več na leto;

2.) ki niso zdrave in imajo dedne napake n. pr. pojatnico, plučne bolezni itd.;

3.) ki se redno ne pojajo, ker je to znak opešane rodilnosti;

4.) jalovke t. j. krave, ki se ne obreje, kljub temu, da se sem in tje pojajo in da smo jih pripustili k juncu. Jalovost krav provzročujejo razne okolščine zlasti pa pomanjkljivosti na jajčnikih, ki nastanejo večkrat v poznejših letih, ne da bi nam bili povodi znani.

Strniščna detelja.

Lepo strniščno deteljo dajmo na jesen ali pokositi ali pa popasti. Le puščati je ni treba, da bi nam čez zimo pod snegom segnila.

Ali je deteljo pokositi ali popasti, to se ravna pred vsem po deteljni rašči in po kakovosti zemlje. Skoraj je bolj priporočljivo, da jo popasemo; pri tem nam je seveda na to gledati, da ne popasemo po njej do zime, ker bi bilo deteljišče sicer preveč golo in bi utegnil mladi detelji zimski mraz škodovati.

Le na rahliji zemlji kaže deteljo pokositi, ker bi je sicer pasoč se živina preveč izrila.

Koder strniščna detelja slabo vspeva, je prav, če jo na jesen pognojimo.

Breskve v vinogradih.

Naše navadne breskve so večidel majhne in malo okusne. Zorijo tudi še le mesca septembra, torej ob času, ko so že slatne češplje zrele, ki so v tej dobi najbolj priljubljeno sadje, izvzemši grozdja, če je že zrelo.

Ko bi pa po naših vinogradih, katere preti prej ali slej uničiti trtna uš, začeli saditi zgodnje in dobre vrste breskev, ki zore že mesca julija, — ko ni češpelj niti grozdja, sigurno bi jih lahko za drag denar spečavali in breskve bi nam dajala lahko lep dohodek.

Izkušeni vinogradniki nam trdijo, da je pridelovanje zgodnjih in finih breskev zategadel zelo priporočljivo.

Kako varujemo krompir pred gnitjem.

Letos krompir zopet močno gnije in pridelek je vsled tega posebno pri nekaterih krompirjevih vrstah veliko manjši, kakor po navadi. Ker nam gre v takih letih veliko krompirja še pozneje v shrambah po zlu, moramo že pri spravljaju krompirja na vse paziti, s čemur utegnemo vsaj zdrav krompir dobro ohraniti.

Pred vsem je treba v takih letih krompir ob suhem, ugodnem vremenu izkopavati ter pustiti toliko časa na zraku ležati, da se osuši do dobrega. Le dobro osušen krompir je spravljati v kleti. Po dežju namočen krompir razgrniti in sušiti je treba kjer koli mogoče pod streho. Čem bolj suh je bil krompir, ko smo ga spravljali, toliko manj bo gnil.

Nadalje je treba krompir pri izkopavanju in spravljaju skrbno odbirati ter je zdrav krompir ločiti od bolnega in ranjenega.

Zdrav krompir shraniti je v dobre kleti in če teh ni, rajše v jame, ki se nalašč za to napravljajo v zemlji. V takih jamah se krompir bolje ohrani nego v slabih in zaduhtih kletih.

Če ohranjemo krompir v kletih, kakor je pri nas navada, treba jih je pridno zračiti. Dober zrak je prvi pogoj, če hočemo zdrav krompir dobro ohraniti. Razun prezračevanja pa je treba krompir večkrat prebirati.

Krompir je nakupičiti na lesenem odru; tega pa je postaviti za toliko od tal, da zamore zrak blizo. Kup naj je k večjemu 1 m visok.

Posebno skrbno izbrati in ohraniti je krompir za seme. Najbolje storimo, če ga shranujemo posebej.

Nekoliko o perutnini.

Vsaka dobra gospodinja peča se kolikor toliko tudi s perutnino, za to hočem našim vrlim gospodinjam spregovoriti nekoliko besedi o perutnini, kateri prištevamo: gosi, race, kokoši, pure, in golobe.

Goske izležejo se v štirih tednih. Hraniti jih treba v začetku s koprivami, ki naj bodo poparjene z vrelo vodo, da so potem volneje, in s trdo kuhanimi jajci, pozneje z otrobnimi žganjci, in še pozneje z vsakovrstnim zrnjem. Krompir pomešan z ovseno moko je posebno dobra piča za gosi. Vode treba da imajo dosti, da se zamorejo kopati. Gos znese 10 do 20 jajc, izleči pa zamore največ 15 jajc. Za 6 gosi računi se jeden gosjak. Kakor pri vsaki živali, tako paziti je tudi pri perutnini na to, da dobiva žival v mladosti zadosti tečne hrane (piče), ker le ako jih dobro hraniš, imela boš ponosne, velike gosi.

Race se hranijo ravno tako, kakor gosi. Nekatere race znesejo tudi do 60 jajc, a izleči zamore raca le 15 jajc. Račja jajca polagajo se lahko tudi kokošim, ali puram, ki jih bodo izlegle. V štirih tednih izležejo se račice. Tudi racam treba, da imajo zmirom vode, ker se rade mudijo v njej.

Piščanci izležejo se v treh tednih, hranijo se sprva s trdo kuhanimi jajci, potem s kašo in prosom, s pšenico in koruzo. Kdor si drži 12 kokoši, mora imeti jednega petelina. Kokoš znese na leto do 250 jajc, izleže jih 15, več kakor 18 pa le redkokdaj.

Purici izležejo se v štirih tednih, hraniti jih treba s prosom, sirom, ki ga delajo gospodinje iz kislega mleka, z otrobi, in kasneje z vsakovrstnim zrnjem. Ko se izležejo, so okolo vrata goli in je treba paziti, da jih kropilje ne opečejo, ker bi poginili. Za 12 pur treba je jednega purana. Pura znese do 30 jajc, izleže jih pa 20. Purina jajca morejo se nasaditi tudi racam in kokošim.

Golobje si nasajajo sami, izležejo po dva mlada v 18 dneh, katera pitajo stari golobje v začetku skrbno in marljivo. Ako so stari golobje dobre vrste, tako imajo vsakih šest tednov mladičev. Golobica znese navadno na leto 12 do 16 jajc. Čas valenja se ne sme skrajšati z umetnim povečanjem gorkote v gnezdu, ker se lahko dogodi, da se tako ves nasad uduši. Valenje traja včasih 24 do 48 ur, a tudi delj, posebno o hladnem vremenu, ali kadar je golobica slabo hranjena. Ker slabo hranjena golobica ne more razvijati zadostne toplote za valenje. Taka zakasnela mladina navadno pogine ali pa jako slabo raste, nikoli pa ni kaj prida.

Ko kokoš nanese jajc za jeden nasad, sede nanje, pa ne sedi precej neprenéhoma, ampak jih prva dva dni drgne s trbuhom, in obrača s kljunom. Ne godi se to zastonj, mažeč jajca s trebuhom, namaže jih z lojem, ki se jej iz kože izceja tako, da se jajca od masti vsa svetijo. To je jajcu neobhodno potrebno, da se iz njega piščanec izleže. Obrača jih pa zato, da jajca leže kakor treba, in da se povsod jednako grejejo. Zato se mora gnezdo pustiti v miru in ne jajca drugače postavljati in obračati, kakor koklja hoče.

Koklja, ki se še tretji dan ne umiri, ampak le zmirom pogosteje gnezdo in jajca zapuša, taka ni za valenje, in nje nasad pogine. Zato pa ni misliti, da ne bi koklja smela kdaj zapustiti jajc za malo časa; ampak treba je, da to časih stori. Dobra koklja vender le ma-

lokda zapusti jajca, večkrat samo vsak drugi ali tretji dan in še takrat le za kakih pet minut. Dobe se koklje, ki tudi za pol ure gnezdo zapuste, pa se vender ne pokvari nasad. Vse je odvisno od tega, kako topla so jajca, čim dalje je na njih sedela koklja, tem delj časa zamore izostati od gnezda, da se ne pokvari nasad. Večkrat se dogodi, da koklja izostane po celo uro, pa se jajca vender ne razhlade, ker, ako bi kako jajce popolno ohladilo se, potem se iz njega ne more izvaliti mladič.

Pri nasaditvi treba tudi na to gledati, kolika je koklja, ker jej ni nikdar več jajc podložiti, kolikor jih more pokriti s svojim telesom. Zato je za majhne koklje dosti 7 do 11, za velike pa 11 do 15 jajc. Navadno se jemlje liho (neparno) število jajc, da se morejo lepše postaviti.

Nekatere kokoši kokljajo vsak čas, posebno one nove kočincinke imenovane. Ko znese 11 do 16 jajc, že hoče, da na njih sedi. Katera gospodinja ima vedno svežih (mladih) jajc za nasad, za njo so te nove kokoši prav koristne, ker jim zamore večkrat nasajati. Naše navadne kokoši kokljajo navadno le jedenkrat v letu.

Koklje, ki niso zanesljive, ker pobegnejo iz gnezda, zapirajo se v škrinje (kiše) z gnezdom vred; ume se, da take škrinje morajo imeti luknjice (rupice), da more koklja dihati. Kraj za valenje naj bo tako izbran, da se žival ne plaši ropota in prevelike svitlobe. Mlade kokoši niso dobre za valenje, ker ne sedevajo mirno na nasadu; prestarih pa tudi ni priporočati, ako so že spolnile 6. leto in sicer zato ne, ker nimajo toliko toplote, kolikor je treba jajcem, da se iz njih piščanci zvale. Tudi kokoši, ki mnogo kokodačajo, niso dobre za valenje.

Čim boljše pičo bodeš dajala perutnini, toliko bolje ti bode plačala tvoj trud, toliko ukusneje meso dajejo: gosi, race, pure, kokoši, piščanci in golobje.

I. B . . . a.

Loterijske srečke

dne 1. oktobra t. l.

Brno 82, 55, 80, 27, 77.

Tržne cene v Ljubljani

dne 30. septembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 77	Špeh p. vojen, kgr.	64
Rež, "	8 12	Surovo maslo, "	70
Ječmen, "	4 39	Jajce, jedno	3
Oves, "	2 52	Mleko, liter	8
Ajda, "	5 20	Goveje meso, kgr.	62
Proso, "	4 55	Telečje " "	60
Koruz, "	5 30	Svinjsko " "	56
Krompir, "	2 67	Kostrunovo " "	40
Leča, "	9	Pišanec	45
Grah, "	10	Golob	17
Fižol, "	8	Seno, 100 kilo	1 87
Maslo, kgr.	86	Slama, " "	2 23
Mast, "	66	Drva, trda, 4 metr.	7
Špeh frišen "	58	" mehka, 4 "	4 60

Mala oznanila.

Vsaka beseda 2 kr.

Valentin Zarnika zbrani spisi, nevezani 60 kr., po pošti 70 kr.

Josip Jurčiča zbrani spisi, nevezani zvezek 60 kr., lepo vezan 1.— gld., po pošti 10 kr. več. Dosedaj je izšlo 9 zvezkov.

Kuverte s firmo (naslovom, račune itd. izvršuje po nizki ceni "Národná Tiskarna" v Ljubljani).

Dober in trajen zaslužek dobe osebe, katere pridejo mnogo v dotiko z občinštvom.

DIJAŠKI KOLEDAR

dobi se
v „Národní Tiskarni“ in pri vseh knjigotržcih.
Cena je 80 kr., po pošti 85 kr.

Razprodaja!

P. KAJZEL

steklar na Starem trgu št. 15

razprodaja radi preselitve iz kupčijskih prostorov

pod tovarniško ceno

steklo, porcelan, beloprsteno robo, posodo za kavo, čaj, jedila, umivala, rakijo, pivo, vino itd. Raznovrstnih lepih podob, ogledal, lestencev, svetilnic za petrolej, visečih in stoječih, najnovejše dobe. Ob enem naznanjam sl. občinstvu, da se **preselim 1. novembra t. l. v novo prirejene prostore v hiši g. dr. Ahačiča na Starem trgu št. 13**, tik sedanjega prodajalnice.

Priporočam se sl. občinstvu za obilno naročitev in obiskovanje.

Z najodličnejšim spoštovanjem

(9—3)

P. Kajzel.

Razprodaja!

Na pol zastonj!

Pod tovarniško ceno!

Banka „Slavija“ v Pragi

priporoča se za
zavarovanje življenja
po najraznovrstnejših načinih ter za
zavarovanje proti požarnim škodam.

Banka „Slavija“ je po številu svojih členov, po letnih prejemkih in po premoženju svojem, katero je v **dva in dvajsetih letih njenega obstoja iz nič narastlo nad šest milijonov goldinarjev**, jedna največjih zavarovalnic naše države.

Vse škode, ki se prigode vsled ognja, strele, razpoka ali vsled poškodovanja pri gašenju, cenjujejo in izplačujejo se takoj. Za take škode izdala je banka doslej **že nad osemnajst milijonov goldinarjev**.

Uprava banke je čisto narodna; vse notranje njeno uradovanje vrši se izključno le v slovenskih jezikih.

Krajne zastope ima „Slavija“ po vseh večjih krajih na Slovenskem; **generalni zastop** — ki je doslej izgotovil že nad 100.000 zavarovalnih pogodb — **pa se nahaja v Ljubljani, v lastni hiši bankini** (1—4)

v Gospodskih uicah št. 12.

Priporočilo!

Podpisanec priporočam se najudaneje slav. občinstvu v
izdelovanje vsakovrstne obleke.

Ker sem svoje znanje popolnil na Ljubljanskem krojaško-obrtnem učilišču, moči mi je vsakovrstno obleko izdelovati po najnovejšem kroju in strogo po modi, a to po najnižjih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

L. Hribernik,

krojač

(6—3)

v Škofjiloki št. 90.

V Ravtu, dne 6. septembra 1891.

Sodnijski okraj: Logatec na Kranjskem,

Veselslavno

vrhovno ravnateljstvo na Dunaji

domačega cesarskega kraljevega privil. avstrijskega
zavarovalnega društva

proti ognju, za življenje, proti škodi pri prevažanju in za
zrkalno steklo

„DONAVA“

S svojim poslopjem, čegar stavišče je 800 □ sežn. znašalo, nisem bil do avgusta t. l. proti požaru zavarovan, akopram je bil že dolgo moj namen k neki poštini in domači zavarovalnici pristopiti.

Dal sem tedaj svoja poslopja pri „Donavi“ zavarovati in po preteku nekaterih dnevov, ko sem svoja poslopja zavarovati dal, udarila je strela v hišno poslopje, katero je skoro popolnoma zgorelo; gospodarsko poslopje pa se je po pomoči pridnih sosedov proti požaru zabranilo.

Prošnja bila je tedaj za zavarovanje mojih poslopij že uložena, samo da še zavarovalnine do časa požara nisem uplačal in vsled tega tudi nisem imel pravice do odškodnine.

Zavarovalnica „Donava“ pa mi je vendar celo odškodnino izplačala, vsled česar je moja dolžnost za pošteno in priljudno postopanje v javnosti svojo iskreno zahvalo izrekati in domačo, avstrijsko zavarovalnico „Donava“ na Dunaji vsem posestnikom najtopleje priporočati.

Z odličnim spoštovanjem

+ Jurij Kobal

priča

+ Franc Treven

posestnik

po meni Jože Skvarča

podpisalec in priča.

po meni Jože Skvarča

podpisalec

Janez Knafel

priča.

Pravnost podpisov potrjuje:

Občinski urad v Ravtu

Jožef Trepal,

župan.

(12)